

AIKA MATKALLA... - TARINOITA JA KERTOMUKSIA

Ensivaikutelma Petri Hytösen uusista maalauksista oli hämmentävä. Värimaailma näytti makealta, kuvarinnastukset vaikuttivat erikoisilta ja aiheet olivat kuin vanhojen Suomi-filmien pikkusievästä maailmasta. Ne olivat kuin kiiltokuvia; ihania, kuten pikkutyöt sanoisivat. Kaikkea oli katsottu vaaleanpunaisten silmälasien läpi. Pian nämä piirteet näyttäytyivät jo jollakin tavalla lumoavina. Katsoin maalauksia tarkemmin ja huomasin, että ne olivat kauniita myös sisältä.

Jos niin haluaa uskoa

Tehdessään taideteoksen taiteilija tulkitsee maailmaa. Hän haluaa kertoa jotakin - ja jollakin tavalla. Petri Hytönen yhdistää pieniä tarinoita yhdeksi suureksi kertomukseksi. Hän kerää valmista kuvamateriaalia sieltä täältä, yhdistelee kuvia mielessään ja jossakin vaiheessa yksittäiset kuvat sitten löytävät toisensa kuin itsestään. Hän sommittelee toisiinsa sopivat kuvat rinnakkain ja alkaa maalata niitä paperille.

Tarinoista syntyy monisäikeinen kertomus, jolla on alku ja loppu, ja lopussa kysytään, mikä on kertomuksen opetus, ja saadaan siihen vastaus.

Kertomusten tyyli-ilajina on sentimentaalisuus. Kirjoitustyylinä on tyyli-ilajiin sopivat valolla luodut tunnelmat, purppuramaiset värit ja pumpulimaisen pehmeä pinta, joka syntyy omaperäisestä vesivärien käytöstä.

Tarinoiden kuvat voivat olla kliseisiä, mutta kertomus kokonaisuudessaan on enemmän kuin vain kaunis kuva. Se on syvälinen. Myös pateettisuus on siis oikea tapa lähestyä maailmaa. Näin on, jos niin haluaa uskoa.

Suomi-poika ja mademoiselle

Petri Hytösen uudet kuvat muistuttavat sarjakuva-albumien tavasta kertoa tarinaa. Sarjakuvissa yksi sivu koostuu useammasta erilaisesta ruudukosta. Hytösen maalauksissa puhekuplat jäävät kuitenkin vielä katsojan itsensä keksittäviksi. Hänen teoksissaan on kuvia vanhoista eurooppalaisista käsinvärjätystä postikorteista sekä vanhoista mustavalkoisista ja värivalokuvista. Postikortteja lähetettiin tervehdyksinä ystäville ja lemmenilmauksina mieltietyille. Hytösen käyttämät postikortit ovat iloiselta 20-luvulta.

Useat kuvista ovat myös hänen itse digitaalikameralla ottamiaan. Niistä parhaimmat ja sopivimmat ovat päätyneet maalauksiin. Lisäksi teoksissa on kuvia, joita hän on löytänyt vanhoista suomalaisista kansallisromanttisen tunteen sävyttämistä kuvateoksista kuten Oma Maa, Suomi Kuvina tai Talvinen Suomi. Yhdessä teoksessa voi olla siis hyvin erilaisia kuvia eri vuosikymmeniltä.

Kaikki liittyy kaikkeen

Petri Hytösen teoksissa kaikki liittyy kaikkeen. Mitään ei kerrota suoraan. Yhdessä maalauksessa liikutaan ajasta ja paikasta toiseen. Nykyaika ja mennyt aika sekoittuvat. Kertomuksissa on ihmisiä, heidän muistojaan ja tunnetilojaan, uni ja valvemaailmaa, todellista ja kuviteltua sekä paljon vertauskuvallisuutta. Yksi tyypillisimmistä on jossakin kimaltava onnen kultamaa, jota kohti ikuisen seikkailijan veneen kokka näyttää. Kaikki nämä ovat yhdessä ainoassa maalauksessa. Kuvat ovat usein kertomuksia yhden ihmisen elämästä - hänen elämänsä tarinoita. Ne vievät mukanaan. Niitä ei voi olla lähtemättä seuraamaan. Helppoa se ei aina kuitenkaan ole, sillä Hytösen maalausten tarinoissa hyvin pienet asiat, viittaukset ja vivahteet saavat suuren merkityksen.

Suomalaisia sävyjä

Kesästoori ja Saunanraikas kuvaavat ihmisiä keveissä kesätunnelmissa. Kuvat kertovat Suomesta. Niissä on vihdan roisketta, salskeaa tukinuittoa, rouva kukkeana hempeässä kesämekossaan, auervaara ja viaton tyttölapsi vanhasta Suomi-filmistä, kuutamouintia ja 70-luvun rokkimimmi menomonoissaan liiftaamassa jossakin Keski-Suomessa. Vain lavatanssit ja juhannuskokko puuttuvat. Kuvat ovat harmittomia, hyvää tarkoittavia ja elämäniloisia.

Kasteessa suomalaisuus on saanut vakavampia ja tummempia sävyjä. Vertauskuvallisuus muodostuu kertomuksessa omaksi juonen säikeekseen. Nuori nainen seisoo järven rannalla miettien mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Kiskot vievät tuntemattomaan, ehkä kohti elämän suuria muutoksia. Toisaalla kastetaan lasta, kun nuoresta naisesta tuli äiti. Vai kerrotaanko maalauksessa sota-ajan Suomesta? Miehet ovat rintamalla, naiset kotona lasten kanssa. Suomen lippu liehuu ja kansa vannoo kodin, uskonnon ja isänmaan nimeen.

Kodin lämpö

Onko teoksessa Aja hiljaa isi nyt vaan bensa-asemalla ja puretulla talollakin tarinansa kerrottavanaan, varsinkin kun kertomukseen kuuluu myös vanhan ajan valokuva äidistä ja lapsesta? Miksei olisi. Isä on juuri matkalla kotiin bensa-aseman kautta sysimustassa yössä. Äiti ja lapset odottavat kotona ja heidän hiljainen toiveensa kuuluu: "aja hiljaa isi nyt vain". Petri Hytönen kertoo kodin ja perheen merkityksestä, tuesta ja turvasta, lämmöstä ja rakkaudesta ja maailmasta, joka suojaa pahalta maailmalta. Vai suojaako? Näkeekö taiteilija pidemmälle, hetkeen, jolloin kaikki saattaa romahtaa ja jäljelle jää vain rauniot. Ihminen tässä ja nyt ja samaan aikaan muistojensa maailmassa konkretisoidaan kuvaksi Äidissä. Maalauksessa Petri Hytönen kertoo lapsen siteestä äitiin ja siteen katkeamisesta. Nuori nainen paistattelee päivää auringon kuulaassa kilossa laiturin nokassa. On aikaa ajatella ja muistella. Päiväkirjan sivuille piirtyvät taiteilijan ajatukset: "Ihanampaako ois, kuin äidin syli ikuinen. Valon lämpö pehmeä, järki varjon viileän. Taattu turva sydämen". Nainen muistaa lapsuuden kokemuksen, kun perheeseen tuli uusi tulokas. Hänestä lienee tuntunut kuin side äitiin olisi katkennut. Äitisiide on kuitenkin vahva: kaikkia solmuja ei avata koskaan. Aikuisen maailman ja lapsuuden erottaa harva verho: toisesta toiseen kuljetaan jatkuvasti.

Hetkessä olen onnellinen

Vertauskuvallisuus korostuu kiehtovasti Kohti- teoksessa. Siinä kaikki tarinat kiteytyvät kertomuksen nimeen. Kaikissa kuvissa kuljetaan jotakin kohti. Elämänsä alkutaipaleella oleva pieni lapsi ojentaa kätensä kohti elämää tietämättä, mitä se tuo tullessaan. Kuumaa kalliota kohti heijastuvat kulkijoita seuraavat pitenevät varjot. Pitkin auringon siltaa kuljetaan. Mutta mitä kohti?

Vertauskuvalliset maalaukset ovat myös tunnelmallisia. Niissä niin päivän kiertokulku kuin vuoden aikojen vaihtelut ovat vahvasti esillä. Kuvat ovat autioita, tunnelma on pysähtynyt ja odottava. Lähes yhden värin eri valööreihin luodut luonnon maisemat, kaupunkikuvat ja kuvat ihmisistä muuttuvat kertomusten päähenkilöiden mielentiloiksi. Sunnuntai-iltapäivässä ihmisen tunnetilan voimakkaana vertauskuvana toimii korostuneesti sinisen jäätävä polte. Pikkukaupungin nainen miettii omaa elämäänsä - ja hänellä on kylmä.

Ihmisen mielentila alleviivataan Hetkessä ja vielä kahdessa eri kuvassa. Pianoa soittava nainen on kuin hurmostilassa aina silmistä käden kaareen asti. Luistelijoita kiittää jäällä ajatuksissaan katse vangittuna sen sileään pintaan. Ihminen elää hetkessä - ei tulevaisuudessa eikä menneisyydessä. Hän on onnellinen.

Mitä ajassa tapahtuu?

Petri Hytösen teoksissa ollaan aikamatkalla. Kuvat menneiden vuosikymmenten ihmisistä ja tapahtumista hän rinnastaa kuvaan kaiken osaavasta jonglööristä informaatioteknologian ja tehokkuusajattelun aikakaudella. Mies heittelee ilmaan palloja: bittejä, nollia ja ykkösiä. Hän heittää samalla ilmaan myös kysymyksen siitä, mitä ajassa tapahtuu. Missä mennään? Mennäänkö liian kovaa? Pysyvätkö pallot hanskassa?

Kaiken kaikkiaan Petri Hytösen kuvamaailma on hyvin ihmissläheinen. Hänen teoksissaan tulee esiin elämän ilo, mutta myös sen vakavuus. Maalaukset kertovat ennen kaikkea inhimillisen lämmön ja yhteisyyden tärkeydestä - ja sen kaipuusta. Ehkä aikamatkalle lähdetäänkin juuri silloin, kun halutaan pois siitä ajasta ja sen arvoista, joiden keskellä eletään.

Rauli Heino